

El llarg camí de la investidura

per Frederic López (@fredelop)

Espanya té govern. Ha hagut de passar la legislatura més breu de la història i tres-cents catorze dies sense executiu, l'auto-immolació del principal partit de la oposició, en contra, es veurà, de gran part de la seva militància, i amb el vot contrari dels representants de més de tres quarts parts de les nacions històriques, doncs el 78% dels diputats escollits per Euskadi i el 77% dels diputats escollits van votar en contra de la investidura de Rajoy (aquests darrers, sumant-hi la CUP que no es va presentar a les eleccions espanyoles, representaria el 73% dels representants escollits al Parlament de Catalunya).

Espanya es posa davant del mirall per primer cop, després de gairebé 40 anys de la restauració de la democràcia, per veure si realment és una democràcia consolidada i per tant, els partits polítics són capaços d'arribar a consensos, o si per contra, no hi haurà marge pels acords, i per tant unes noves eleccions en menys d'un any perquè el diàleg només s'entén per la seva accepció que la cambra legislativa aprovi el que l'executiu hi envii. Aquesta darrera sembla, pel to exhibit per Mariano Rajoy durant la sessió de dissabte, l'orientació que prendrà aquesta nova legislatura.

Han calgut dues sessions d'investidura fallides del candidat Pedro Sánchez-Castejón, dues sessions d'investidura amb el candidat Mariano Rajoy fracassades també el passat mes d'agost, i poc abans que acabés el termini legal per dissoldre de nou les Corts, a l'estil de la present legislatura catalana, l'abstenció (fos o no per imperatiu) de part del PSOE per arribar al nou govern. Com hi hem arribat?

El PSOE, com un dels grans partits històrics de l'estat, hi ha tingut el paper clau, però l'entorn hi ha influenciat d'una manera espectacular. Calia que, de nou, el PSOE avantposés les raons d'estat a la legítima defensa del seu programa polític? Cal recordar que el PSOE és el partit que va modificar l'article 135 de la Constitució, "per raons d'estat", i davant la necessitat de complir amb els pactes assolits amb la resta de socis europeus, va iniciar les mesures d'austeritat, tirades endavant "per raons d'estat", amb el vot en contra del Partit Popular.

Si bé és cert que qui ha d'agafar el repte de formar govern en una democràcia parlamentària com la nostra és aquell partit que rep més suport en unes eleccions, això no fou així després de les eleccions de desembre de 2015. Aquell cop fou el segon partit més votat, després de la renúncia a intentar-ho per part del partit guanyador, el que va intentar formar govern. Altre cop les "raons d'estat", feien intentar formar un govern a un partit socialista dèbil i negat a pactar amb els partits nacionalistes, tant bascos, com (encara menys) amb els partits que actualment defensen posicions independentistes a Catalunya.

Els números no enganyen, i així va fracassar l'intent del PSOE de Pedro Sánchez a assolir una majoria alternativa al PP. Durant aquest temps, els principals missatges de l'opinió publicada anaven dirigits al temor a un govern molt escorat cap a l'esquerra, amb un hipotètic pacte PSOE-PODEMOS i partits independentistes, o bé a la inestabilitat d'un govern en minoria del PSOE. El partit guanyador de les eleccions, el Partit Popular, discret, va saber amagar-se a l'ombra, i esperar el seu moment. Cap pressió per part dels mitjans de comunicació, evidentment no dels públics, "controlats" encara pel govern en funcions, i tampoc pels privats.

Després de les noves eleccions, l'esclatxa augmenta. El Partit Popular surt reforçat i defensa que només es presentarà a la investidura "si té garantits els suports". On són ara "les raons d'Estat"? Doncs altre cop, les raons d'Estat apunten al PSOE, encara liderat per Pedro Sánchez. La necessitat d'un govern estable, d'una ampla majoria, fa que els socialistes siguin necessaris per complir tant amb els pactes amb els socis europeus, que comencen a demanar reformes estructurals si no volen la suspensió dels Fons de Cohesió.

Les maniobres internes del PSOE per a escapar de la pressió mediàtica que aquest cop si que el partit que no disputava la investidura tenia a sobre, van acabar amb la defenestració del líder del partit (és curiós que dies abans, en un context de caigudes en els principals índex bursatils europeus, l'Ibex 35 no només aguantés les caigudes, sinó que estigués en números verds, especialment el divendres previ a la defenestració de Pedro Sánchez), la creació d'una gestora, i posteriorment, la decisió de votar en contra de la investidura de Mariano Rajoy en un primer terme, i abstenir-se en la segona votació. Altre cop, les "raons d'Estat" acabaven amb el PSOE tocat, si no enfonsat.

Entrant en matèria, el principal missatge del discurs d'investidura pronunciat pel candidat que el dilluns 31 d'octubre jurarà el càrrec com a nou president del govern espanyol, va ser el de la creació d'impulsar l'economia per crear nous llocs de treball. Però quins llocs de treball? Segons les dades de l'agència tributària espanyola a mitjans d'aquest mes d'octubre, hi ha més de quatre milions de treballadors que guanyen menys de 300 euros al mes. En aquest sentit, fins i tot l'Organització Internacional del Treball, ha clamat per una pujada del salari mínim "per treure de la pobresa els que ja tenen feina", ha denunciat que la causa dels baixos salaris és la precarització del mercat laboral i que Espanya té marge per apujar el salari mínim.

Sembla difícil que un govern que va impulsar la reforma laboral actualment vigent, impulsi un canvi en aquest sentit, més encara quan el seu principal aliat i company de viatge és el partit neoliberal Ciudadanos. És aquí on el PSOE té marge per recuperar part de la credibilitat perduda després de l'abstenció, caldrà veure si és capaç de fer-ho, afrontant de nou les "raons d'estat", siguin l'estabilitat, la necessitat d'aprovar un pressupost, o el temor d'unes noves eleccions si no prospera el pressupost, que els agafin a contrapeu, amb un reforç del Partit Popular i un virtual sorpasso de PODEMOS.

El finançament autonòmic és un altre dels camps oberts (de nou) en aquesta legislatura. El president Rajoy va afirmar que impulsaria una reforma, d'acord amb els principis de solidaritat entre els governs autonòmics, per tal d'establir un finançament més just. Caldrà veure si aquesta reforma inclourà, com deien els seus socis de legislatura, la supressió dels drets forals d'Euskadi i Navarra, cosa més que dubtosa, al ser necessària una reforma de la Constitució per a fer-ho efectiu, i d'altra banda, si tindrà el valor suficient per tirar-ho endavant. Cal recordar en aquest sentit que ja en la legislatura de la seva majoria absoluta, va ser incapaç de tirar-la endavant, malgrat haver estat una promesa electoral integrada en el programa amb el que va guanyar les eleccions de 2011.

L'altre repte que te davant és, principalment la relació amb Catalunya. En relació amb la reforma fiscal, va oferir un finançament "més favorable" amb Catalunya a canvi del respecte a la legalitat, o dit d'altra forma, tornar al peix al cove a canvi d'abandonar el projecte independentista. Cal recordar que és la pròpia llei orgànica de finançament de les comunitats autònomes la que obliga a revisar cada cinc anys els mètodes i l'aplicació del sistema de finançament, cosa que significa que des de 2014 s'està vulnerant la llei, de forma intencionada, per part del govern espanyol, pel que fa al finançament autonòmic. Si li sumem que és el tercer país en amb més casos oberts per infringir les normatives europees, només per darrere de Grècia i Itàlia, i el to adoptat en la darrera sessió del debat d'investidura, fan que hi hagi un problema de legitimitat i de credibilitat darrere les promeses de diàleg.

Amb Euskadi també tindrà un problema. La fixació de Ciudadanos per vulnerar la Constitució Espanyola en tot el que fa referència al seu article tercer, fa que siguin precisament, com dèiem al principi, que siguin les nacions històriques de l'Estat, aquelles que s'han posicionat més en contra de la investidura de Mariano Rajoy. Ciudadanos ha manifestat reiteradament la seva proposta de suprimir els furs d'Euskadi i Navarra, que considera com elements que discriminen als espanyols entre si.

De la "nación de naciones" , de "Proteger a todos los españoles y pueblos de España en el ejercicio de los derechos humanos, sus culturas y tradiciones, lenguas e instituciones.", del "La riqueza de las distintas modalidades lingüísticas de España es un patrimonio cultural que será objeto de especial respeto y protección.", s'ha passat a un projecte cada vegada més uniformitzador i menys respectuós amb el patrimoni històric de les diferents nacionalitats que conformen la pluralitat de l'Estat, cosa que un partit històric com el PNB, molt aferrat als furs, se li faci molt difícil qualsevol suport al nou govern del PP. Caldrà estar atents a la conformació de majories estables al Parlament de Gasteiz per entendre el que passa també a la Carrera de San Jerónimo.

Serà interessant veure també l'evolució dels partits catalans en aquesta legislatura. El vespre de la sessió d'investidura ja hi va començar a haver "tensions" entre simpatitzants d'Esquerra Republicana i del Partit Demòcrata Europeu Català al Congrés. Per primera vegada el partit que històricament havia representat la "minoría catalana" al Congrés, durant els anys de Convergència i Unió, ha passat al grup mixt, mentre que els republicans han aconseguit un grup parlamentari propi. Caldrà veure aquesta relació al Congrés per veure les possibilitats (?) d'una nova llista unitària a les properes eleccions al Parlament de Catalunya, i l'estabilitat del Govern de la Generalitat.

En darrer terme, i no menys interessant, serà veure com queda la situació del PSC dins del PSOE. Malgrat el protocol de relacions entre ambdós partits i una hipotètica revisió del mateix que pugui sorgir arran del conflicte per l'orientació del vot en la investidura, caldrà veure si les sancions són iguals tant pel PSIB, com pels membres dels diputats que van desobeir la línia de vot marcada pel

Comitè Federal, i si això acaba afectant pròpiament al PSC a Catalunya, amb la presentació hipotètica d'una "federació catalana" del PSOE.

Són moltes, doncs, les incògnites amb les que comença la present legislatura. Serà capaç de gestionar aquesta geometria variable al Congreso, el PP? Coincidiran les properes eleccions catalanes amb un avançament de les eleccions espanyoles?

Imatge de portada: *Duelo a garrotazos*, de Francisco de Goya, dibuixat entre 1819 i 1821 a casa seva a Madrid, la Quinta del Sordo, i actualment al Museo del Prado. També titulat *La riña*. **Font:** Wikipedia.